

تحقیق هفته

شماره: 440

(از 19 الی 25 سرطان 1403 هـ ش)

پیروزی پزشکيان به عنوان رئيس جمهور ايران؛ ادامه يا تغيير سياست خارجي

این نشریه هفته‌وار، تحلیل رویدادهای مهم سیاسی، اقتصادی، امنیتی و اجتماعی افغانستان و منطقه است که به زبان‌های پشتو، دری، انگلیسی و عربی توسط مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی تهیه و نشر می‌گردد.

آنچه درین شماره می‌خوانید:

- پیروزی پزشکيان به عنوان رئیس جمهور ایران؛ ادامه یا تغییر سیاست خارجی 3
- انتخابات ریاست جمهوری مطابق قانون اساسی ایران 3
- سیاست خارجی ایران در دوره‌ی رئیسی 4
- مسعود پزشکيان و سیاست خارجی او 6
- نتیجه 8
- پیشنهادات 8
- منابع 9

پیروزی پزشکیان به عنوان رئیس جمهور ایران؛ ادامه یا تغییر سیاست خارجی

مقدمه

در انتخابات 1400 خورشیدی جمهوری اسلامی ایران، ابراهیم رئیسی پیروز شد و براساس قانون اساسی این کشور دوره ریاست جمهوری را به مدت 4 سال آغاز کرد. اما زندگی با او یاری ننمود و در 30 ماه ثور سال جاری بر اثر سقوط چرخبال در یک سانحه، جان خود را از دست داد. او در دو و نیم سال آخر ریاست جمهوری خود، سیاست خارجی خود را بر ایجاد دوستی با قدرت‌های همسایه و منطقه متمرکز کرد. و در این راه به موفقیت‌های چشمگیری دست یافت و سعی کرد از این نقطه برای ایجاد تعادل در روابط ایران با کشورهای غربی استفاده کند. زمانی که انتخابات زودهنگام برای انتخاب رئیس جمهور پس از مرگ او برگزار شد، در این انتخابات مسعود پزشکیان به عنوان رئیس جمهور این کشور انتخاب گردید. پرسش اینجاست که علاوه بر مسائل منطقه‌ای و بین‌المللی موجود، آیا تغییری در سیاست خارجی این کشور در روابط با جهان غرب، کشورهای منطقه و افغانستان ایجاد خواهد شد یا خیر؟ این سوالی است که در این تحلیل سعی شده بر اساس عناوین مختلف به آن پاسخ داده شود.

انتخابات ریاست جمهوری مطابق قانون اساسی ایران

بر اساس ماده 104 قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، رئیس جمهور برای مدت 4 سال انتخاب می‌شود و می‌تواند در یک دوره متوالی دیگر خود را نامزد کند. هنگامی که رئیس جمهور در زمان ریاست جمهوری خویش فوت کند، یا به بیماری صعب‌العلاج گرفتار شود یا ناپدید شود. ماده 130 قانون اساسی این کشور حکم می‌کند که با موافقت رهبر این کشور، اختیارات و صلاحیت‌های رئیس جمهور سابق به معاون اول رئیس جمهور منتقل شود. و شورایی که متشکل از رئیس مجلس، رئیس قوه قضائیه و معاون اول رئیس جمهور، مکلف است تا 50 روز آینده انتخابات ریاست جمهوری جدید را برگزار کند. بر اساس ماده 117 قانون اساسی این کشور، رئیس جمهور با اکثریت مطلق رای دهندگان انتخاب می‌شود. و همین ماده حکم می‌کند که اگر هیچ نامزدی نتواند اکثریت آرای رأی دهندگان را در دوره اول به دست آورد، در این صورت دور دوم انتخابات برگزار خواهد شد و در این مرحله دو نامزدی که بیشترین آرا را نسبت به سایرین کسب کرده اند در انتخابات شرکت می‌کنند و انتخابات روز جمعه هفته آینده برگزار می‌گردد.¹

هنگامی که رئیس جمهور سابق این کشور، ابراهیم رئیسی، در 30 ثور 1403 درگذشت. بنابراین بر اساس قانون اساسی، رهبر ایران آیت الله خامنه‌ای فرمان داد تا محمد مخبر دزفولی که معاون اول ابراهیم رئیسی بود، اختیارات او را برای مدت کوتاهی به عهده بگیرد.² بر اساس احکام فوق قانون اساسی برای انتخابات جدید که انتخابات دوره چهاردهم محسوب می‌شود. تاریخ هشتم ماه سرطان سال جاری انتخاب شد و از

طرف شورای نگهبان شش تن از نامزدهای ریاست جمهوری این کشور واجد شرایط نامزدی در انتخابات شناخته شدند. این افراد عبارتند از (مسعود پزشکیان، مصطفی پورمحمدی، سعید جلیلی، علیرضا زاکانی، امیرحسین قاضی زاده هاشمی و محمدباقر قالیباف)³ از این گروه، آقایان زاکانی و قاضی زاده از شرکت در انتخابات خودداری کردند و چهار نامزد رقابت‌های انتخاباتی نهایی؛ هریک مسعود پزشکیان، مصطفی پورمحمدی، سعید جلیلی و محمدباقر قالیباف باقی ماندند. پس از برگزاری انتخابات در تاریخ تعیین شده مسئولان انتخابات کشور اعلام کردند که هیچ نامزدی طبق قانون اکثریت مطلق آرا را کسب نکرده است و انتخابات در دور دوم بین دو نامزد پیش‌تاز هر یک مسعود پزشکیان و سعید جلیلی در پانزدهم ماه سرطان یعنی روز جمعه برگزار خواهد شد.⁴ این انتخابات در موعد مقرر برگزار شد که از بین دو نامزد، آقای مسعود پزشکیان توانست 16.3 میلیون رأی در مقابل جلیلی که 13.5 میلیون رأی به دست آورده و برنده انتخابات اعلام شود.⁵ مسعود پزشکیان در سال ۱۳۳۳ خورشیدی در آذربایجان شرقی ایران به دنیا آمده و تحصیلات عالی را در رشته جراحی قلب تا دوره تخصص گذرانده است. او در کنار طبابت رئیس پوهنتون طبی، معاون وزیر صحت، وزیر این وزارتخانه، معاون اول شورای اسلامی و در مجلس شورای اسلامی شهر تبریز، آذرشهر و شهر اسکو به عنوان نماینده انجام وظیفه نموده است.⁶

سیاست خارجی ایران در دوره‌ی رئیسی

در دوره ریاست جمهوری ابراهیم رئیسی، دستگاه دیپلماسی این کشور برای رفع تحریم‌ها از سوی کشورهای غربی به ویژه ایالات متحده آمریکا یا حداقل برای کاهش تاثیرات آن و برای تقویت روابط متوازن سیاسی و اقتصادی و تعامل خوب با کشورهای شرقی، منطقه و همسایه توجه بیشتر داشت. در این دوره، ایران در سطح منطقه توانست عضویت کامل سازمان شانگهای را به دست بیاورد. این کشور در سال 2005 م به عنوان عضو ناظر به سازمان شانگهای پیوست و یک سال بعد برای عضویت کامل درخواست داد. پس از بحث‌های فراوان، این درخواست در بیست و دومین اجلاس سران این سازمان در سال 2021 م در دوره ریاست جمهوری رئیسی تایید شد.⁷ عضویت ایران در این سازمان برای مشارکت و اعتماد منطقه‌ای کشور بسیار مهم تلقی می‌شود، زیرا زمینه را برای افزایش تعاملات منطقه‌ای ایران فراهم می‌کند.

علاوه بر این، در سال 2024 م که دوره ریاست جمهوری رئیسی محسوب می‌شود، ارجنتاین، ایتوپیا، عربستان سعودی، امارات متحده عربی، مصر و ایران به عضویت گروه کشورهای بریکس (برزیل، روسیه، هند و آفریقای جنوبی) درآمدند.⁸ عضویت ایران در این سازمان برای تقویت روابط چندجانبه در حوزه روابط بین‌الملل برای این کشور ضروری تلقی می‌شود. و همچنین در این مدت کوتاه ایران توانست روابط سیاسی خود را با برخی از کشورهای عربی همسایه و کشورهای آفریقایی مانند عربستان سعودی، کویت، مصر، لیبی، جیبوتی و مالدیو از سر بگیرد.

در ماه حوت در سال 1401 با وساطت چین، دبیر شورای امنیت ملی ایران در چین با مساعد بن محمد العیابن همتای سعودی خود دیدار و پس از گفتگوی کوتاهی بر سر از سرگیری روابط دو کشور به توافق رسیدند.⁹ و پس از آن حسین امیر عبداللهیان وزیر امور خارجه وقت این کشور با ولیعهد و نخست وزیر عربستان سعودی در جده دیدار کرد. این سفر در هفت سال گذشته که روابط دو کشور تیره شده بود، بی سابقه بوده است.¹⁰

ایران و عربستان به عنوان بازیگران تاثیرگذار در منطقه می‌توانند نقش مؤثری در مسائل سیاسی و ژئوپولیتیکی منطقه به ویژه خاورمیانه داشته باشند. از آنجایی که روابط دو کشور در چند سال گذشته خوب نبود، بدون شک می‌تواند تاثیر منفی بر وضعیت سیاسی-امنیتی منطقه داشته باشد. بنا بر این زمانی که تلاش‌ها برای برقراری مجدد روابط بین دو کشور شدت گرفت و موفقیت‌های زیادی حاصل شد که بدون شک علاوه بر منافع ملی و امنیت ملی هر دو کشور، تأثیر مثبتی بر اوضاع منطقه داشته دارد.

همچنین به دلیل حمایت همه جانبه ایران از مبارزین اسلامی در منطقه، جبهه مقاومت اسلامی فلسطین (حماس) که بی سابقه ترین عملیات را علیه رژیم اسرائیل انجام داد. پس از عملیات طوفان الاقصی در 7 اکتبر 2023 برای جلوگیری از ادامه اشغال رژیم صهیونیستی توسط نیروهای حماس، آن‌ها مناطق تحت اشغال اسرائیل را موشک باران کردند و سپس وارد مناطقی شدند که توسط اسرائیل اشغال شده بود. در نتیجه این عملیات بیش از 1400 اسرائیلی کشته و بیش از 3000 تن دیگر مجروح شدند. این عملیات شکستی تاریخی برای رژیم صهیونیستی تلقی می‌شود. پس از آن عملیات، نظامیان اسرائیلی با حمایت همه جانبه امریکا و کشورهای اروپایی به غزه حمله کردند.

بیش از 35000 فلسطینی در این حملات کشته شدند و بیش از 70000 نفر زخمی شده‌اند که بیشتر آن‌ها را زنان و کودکان تشکیل می‌دهند. کشتار غیرنظامیان توسط اسرائیل و بمباران مناطق مسکونی واکنش‌هایی را در نقاط مختلف جهان برانگیخته و حتی مواضع شدیدی در سطح مجامع بین‌المللی اتخاذ شد. تا جایی که محاکم جنایی بین‌المللی که به منظور یافتن و مجازات عاملان بین‌المللی و تضمین عدالت جنایی در سطح بین‌المللی ایجاد شده است¹¹ واکنش نشان داد و خواستار بازداشت بنیامین نتنیاهاو نخست وزیر اسرائیل توسط سارنوال این دادگاه شد. اما اقدامات و کشتار اسرائیل در این زمینه هنوز هم ادامه داشته و تا شهر رفح در حال گسترش است.

در چند ماه گذشته، دستگاه سیاست خارجی ایران به ریاست حسین امیرعبداللهیان، وزیر امور خارجه سابق این کشور، یکی از مفیدترین و تاثیرگذارترین وزرای خارجه منطقه و جهان به شمار می‌رفت. وی برای توقف جنگ و اجرای آتش بس در غزه با رقبای خود رایزنی و گفتگو نموده و در این زمینه تلاش زیادی کرد.

تقویت روابط با چین و روسیه دو دستاورد دیگر دولت ابراهیم رئیسی است. دولت او بیش از دولت‌های گذشته تعاملات خود را با این دو کشور در زمینه‌های سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و نظامی گسترش داد. تجارت بین

مسکو و تهران به چهار میلیارد دالر رسیده است. همچنین تجارت ایران با چین به حدود 3 میلیارد دالر رسید.¹² یکی دیگر از دستاوردهای بزرگ حکومت رئیسی این است که او انتقام حمله اسرائیل به کنسولگری ایران در دمشق را گرفت، به گونه‌ای که اسرائیل را از خاک خود هدف قرار داد و صدها پهپاد انفجاری، کروز و موشک بالستیک را برای حمله به این کشور شلیک کرد.¹³ حمله ایران به اسرائیل در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی در صدر رسانه‌ها قرار گرفت اما علاوه بر اسرائیل، حامی نزدیک این کشور یعنی ایالات متحده آمریکا نیز واکنش تندی به این حمله نشان نداد. ایالات متحده فقط به صورت دیپلماتیک پاسخ داد. این حمله بیشتر از پیش توانمندی‌های ایران را در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی آشکار کرد و بر این اساس پله ترازوی ایران در معادلات سیاسی-نظامی بین‌المللی و منطقه‌ای سنگین شد.

از آنجا که سیاست خارجی رئیسی با هدف توسعه تعاملات با کشورهای همسایه بود. بر همین اساس، افغانستان که امارت اسلامی در این زمان دوباره به قدرت رسید، به سیاست خارجی ایران علاقه‌مند شد و با این کشور ارتباط برقرار کرد؛ زیرا در این مقطع زمانی ایران با افغانستان منافع مشترکی دارد و علاوه بر آن از هر دو طرف تحت تاثیر یکسری مسائل قرار دارد. باز گذاشتن سفارت ایران در کابل پس از استقرار مجدد امارت اسلامی. واگذاری امور سفارت افغانستان به نمایندگان امارت اسلامی افغانستان در ایران. مذاکرات موفق در زمینه آب و تعاملات اقتصادی و تجاری حاصل روابط خوب دو کشور و همچنین دیپلماسی موفق دو کشور می‌باشد.

مسعود پزشکیان و سیاست خارجی او

پزشکیان در زمانی به قدرت رسید که ایران با تحریم‌های اقتصادی ایالات متحده آمریکا مواجه است و این مسئله تاثیر اقتصادی بسیار منفی بر ایران داشته است. ارزش واحد پولی این کشور به شکل بی‌سابقه کاهش یافته است. از سوی دیگر، جنگ اسرائیل و حماس در منطقه جریان دارد. در این جنگ کشورهای غربی از اسرائیل و ایران از حماس حمایت می‌کند. این نکته بیشتر بر تنش میان ایران و کشورهای غربی سایه افکنده است.

پزشکان پس از پیروزی‌اش در بیانیه‌ای که در ایکس منتشر شد خواهان اتحاد ایرانیان شد. وی در این بیانیه حمایت خود را از گفتگو با مخالفان ایران به ویژه در خصوص برنامه هسته‌ای و لغو تحریم‌ها علیه این کشور اعلام کرد. و آن را وسیله‌ای برای حل مسائل داخلی کشورش دانست. او این جملات را بارها در تبلیغات انتخاباتی تکرار کرده بود و پرسیده بود که آیا می‌خواهیم مشکلات خود را با دنیا حل کنیم یا خیر؟ من معتقدم برای حل مشکلات کشور باید از بحران خارج شویم.¹⁴

انتصاب یک فرد معتدل و اصلاح طلب به عنوان رئیس جمهور می‌تواند تاثیر مثبتی در تسهیل مذاکرات غرب و ایران داشته باشد. او برای ایجاد روابط با غرب و از سرگیری مذاکرات برای رفع تحریم‌ها تلاش خواهد کرد.

اما نکته‌ای که در اینجا باید به آن اشاره کرد این است که کشورهای غربی انتظار ندارند با این انتخابات روابط آن‌ها با ایران تغییر کند. اما رقیب وی تنش موجود را افزایش می‌داد. به همین دلیل تصور می‌شود که پزشک‌های فردی معتدل و اصلاح طلب بوده و قطعاً بهترین کاندیدای غرب می‌باشد.¹⁵

در سیاست منطقه‌ای، تا حد زیاد سیاست‌های رئیسی دنبال خواهد شد و او تلاش خواهد کرد روابط خود را با چین و روسیه در شرق بیش از هر زمان دیگری نزدیکتر کند. علاوه بر این، جنبه‌های حفظ روابط با عربستان سعودی را بیشتر تقویت کرده و تلاش‌ها در این زمینه را تسریع خواهد کرد. ایران به حضور خود در خاورمیانه ادامه خواهد داد. به ویژه در مورد اسرائیل، سیاست‌های دولت قبلی در حمایت از فلسطین علیه اسرائیل ادامه خواهد داشت. برای پیگیری این سیاست، آقای خامنه‌ای در اولین پیام خود پس از پیروزی پزشک‌های این مطلب را بیان کرد. ((توصیه می‌کنم بر خدای مهربان توکل کنید. ادامه راه رئیس‌جمهور شهید برای رفاه مردم و پیشرفت کشور از ظرفیت‌های کشور به ویژه نیروی انسانی جوان، انقلابی و صادق استفاده کنید.¹⁶

از منظر سیاسی، رئیس‌جمهور دومین منصب پس از رهبری محسوب می‌شود و بر اساس قانون اساسی، در برابر رهبر مسئول می‌باشد؛ بنابراین حتمی است که در سیاست خارجی کشور، رئیس‌جمهور تحت تأثیر رهبری قرار گیرد و در نهایت نظرات و پیشنهادات ایشان را مورد توجه قرار دهد. با این حال، آقای پزشک‌های سیاست خارجی خود را به تفصیل در مورد افغانستان فاش نکرد. اما این موضوع در دو بخش از سخنان وی قابل تحلیل است. اول صحبت‌های او در مورد پناهجویان افغان و بخشی دیگر از سیاست خارجی که در مورد منطقه و کشورهای همسایه انجام داده است.

وی در مورد مهاجرین افغانی نکات زیر را توضیح داد:

1- کنترل مرزها و جلوگیری از مهاجرت بی‌رویه.

2- مدیریت پناهندگان: وی تصریح کرد که نباید منکر شد که برادران افغانی در اقتصاد ایران و جنگ‌های تحمیلی نقش مفید و فداکاری داشته‌اند. اما حضور آن‌ها در ایران باید مدیریت شود.

3- در مورد پناهجویان افغانی با کشورهای اروپایی مذاکره شود تا تعداد معینی از پناهجویان را بپذیرند و یا حداقل هزینه آن‌ها را در ایران بپردازند. غرب باید مسئولیت آنچه را که در افغانستان اتفاق می‌افتد و میلیون‌ها نفر را مجبور به مهاجرت کرد، بپذیرد و دلیلی وجود ندارد که ایران عواقب سایر سیاست‌های نادرست را متحمل شود.¹⁷

هر کشور حق دارد در مورد ورود غیرقانونی افراد به خاک خود تصمیم بگیرد. از سخنان او در مورد پناهندگان افغان معلوم است که در آینده اقدامات سخت و جدی علیه آن‌ها انجام نخواهد داد که منجر به اخراج آن‌ها

شود. از صحبت‌های او پیداست که معتقد است پناهندگان افغانی نقش زیادی در توسعه اقتصادی ایران داشته‌اند.

بنابراین می‌توان در زمینه پناهجویان افغانی گام‌های سیستماتیک برداشت، مثلاً رفتن غیرقانونی به ایران سخت می‌شود، اما برای آن‌ها تسهیلاتی ایجاد می‌شود که به صورت قانونی بروند و در آنجا ثبت نام و مدیریت شوند تا اثر مثبتی بر قدرت اقتصادی این کشور بگذارد. از بعد سیاسی، افغانستان همانطور که در مبارزات انتخاباتی خود تاکید کرده است، تعاملات خود را با کشورهای همسایه و منطقه افزایش خواهد داد. بنابراین، از اینکه افغانستان همسایه این کشور است، توجه زیادی در این زمینه حتمی است. بنابراین دیده می‌شود که سیاست رئیسی را در رابطه با منطقه و کشورهای همسایه پیش خواهد رفت.

نتیجه

درگذشت ابراهیم رئیسی رئیس‌جمهور پیشین ایران منجر به برگزاری انتخابات زودهنگام در این کشور شد که در ایران خلائی سیاسی ایجاد کرد، که چنین شکافی در قانون اساسی ایران از قبل پیش بینی شده بود و راه حل‌هایی تحت احکام ماده‌های مختلف ارائه شد این کشور با اجرای آن توانست بر اساس قانون خلاء را به گونه‌ای پر کند که هیچ چالشی برای ثبات نظام ایجاد نشود.

اینکه رهبری حکومت در هر کشور به دلایل مختلف تغییر می‌کند. اما این تغییرات هیچ تاثیری در حفظ و دستیابی به منافع ملی دولت‌های ملی ندارد. اما این احتمال وجود دارد که راه‌ها و سیاست‌های کسب و حفظ منافع خود را تغییر دهند. اینکه در رهبری حکومت ایران تغییری رخ داد و به جای رئیسی، آقای پزشکیان به عنوان رئیس‌جمهور ایران انتخاب شد. از این رو در حوزه اجرای سیاست خارجی، سیاست‌های دولت قبل بر تعاملات عمیق به ویژه در مسائل منطقه‌ای با مشارکت گسترده با کشورهای منطقه و همسایه از جمله افغانستان بوده و سیاست نرم‌تری نسبت به دولت قبل اتخاذ خواهد کرد تا زمینه‌ی رفع تحریم‌های اعمال شده علیه این کشور توسط ایالات متحده آمریکا و یا حداقل کاهش اثرات آن هموار شود و زمینه برای توسعه اقتصادی این کشور فراهم گردد.

پیشنهادات

1- امارت اسلامی افغانستان باید مانند گذشته تلاش کند تا روابط و تعاملات خود را با دولت جدید ایران حفظ کند. به خصوص در زمینه پناهندگان سعی کند علاوه بر ایجاد بستر قانونی برای زندگی در ایران، فرصت‌های اقتصادی و تحصیلی را برای پناهندگان افغانی فراهم کند.

2- برای نرم‌سازی سیاست خارجی کشورهای غربی در قبال افغانستان، امارت اسلامی باید برای ایجاد محور از ایران، چین و روسیه تلاش نموده، روابط با این کشورها را افزایش دهد.

- 3- امارت اسلامی نیز مانند ایران در یک سند اصولی وقوع چنین موارد غیرقابل پیش بینی را پیش بینی و تعریف کند تا در آینده در صورت مواجهه با موقعیت‌های مشابه با چالشی مواجه نشود.
- 4- دولت ایران باید تلاش کند که مشکلات را با همه کشورهای اسلامی منطقه و سایر کشورهایی که با آنها مشترکات دارد پایان دهد تا فرصت ایجاد روابط این کشور با کشورهای غربی ایجاد شود.

منابع

- 1 د ایران اسلامی جمهوریت اساسی قانون
- 2 محمد مخبر؛ رئیس جمهوری برای پنجاه روز – DW – ۳۱/۲/۱۴۰۳
- 3 اسامی نامزدهای انتخابات ریاست جمهوری ایران اعلام شد - BBC News - فارسی
- 4 نتایج نهایی دور اول انتخابات ریاست جمهوری ۱۴۰۳ / پزشکیان و جلیلی به دور دوم رفتند/ مشارکت ۴۰ درصد اعلام شد (iscanews.ir)
- 5 Reformist candidate Masoud Pezeshkian wins Iran's presidential runoff election (lemonde.fr)
- 6 بیوگرافی مسعود پزشکیان + زندگی نامه (setika.ir)
- 7 What Does Iran's Membership in the SCO Mean for the Region? – The Diplomat
- 8 نقش آفرینی ایران در توسعه فناوری و نوآوری کشورهای عضو «بریکس» - خبرگزاری مهر | اخبار ایران و جهان | Mehr News Agency
- 9 ایران و عربستان با میانجیگری چین برای «از سرگیری روابط» به توافق رسیدند | Euronews
- 10 وزیر خارجه ایران با ولیعهد عربستان دیدار کرد - BBC News - فارسی
- 11 The Economist, The ICC's threat to arrest Binyamin Netanyahu has shocked Israel, published date May 20th 2024, available at: [The ICC's threat to arrest Binyamin Netanyahu has shocked Israel \(economist.com\)](https://www.economist.com)
- 12 گام‌های سیاست خارجی دولت «رئیس» - ایسنا (isna.ir)
- 13 اسرائیل: ایران به مناسب وخت کی د برید بیه پری کری؛ تهران وایی د اسرائیل بل برید ته به بی خواب لا توند وی - BBC News بینتو
- 14 فرارو | سی ان ان: پزشکیان به دنبال رفع تحریم است (fararu.com)
- 15 Reformist lawmaker Masoud Pezeshkian wins Iran's presidential vote | CNN
- 16 اولین توصیه‌های به پزشکیان: ادامه راه ابراهیم رئیسی (iranwire.com)
- 17 تصمیم کلیدی پزشکیان برای مهاجران افغان در ایران - خبر آنلاین

مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی یک نهاد مطالعاتی غیردولتی و غیرانتفاعی می باشد که در سال ۱۳۸۸ خورشیدی در شهر کابل بنیان نهاده شده است. این مرکز از طریق پژوهش های دقیق و بی طرفانه خویش به منظور ارزیابی و غنای پالیسی ها در افغانستان و منطقه فعالیت می کند.

ارتباط با ما:

ایمیل: csrskabul@gmail.com info@csrskabul.com

وب سایت: www.csrskabul.net - www.csrskabul.com

 : +93780618000

تماس: +۹۳۷۸۰۶۱۸۰۰۰

www.csrskabul.com

info@csrskabul.com